

PERSONALIA

Tijdens een bijeenkomst in de RAI te Amsterdam op donderdag 11 april 1991, heeft ons erelid, Jasper Daams, uit handen van de Israëlsche ambassadeur de medaille en oorkonde ontvangen van "The righteous of the Nations".

Hij kreeg deze onderscheiding wegens zijn aandeel in het Nederlands-Belgische traject van een vluchtroute voor Joden naar Israël tijdens de Tweede Wereldoorlog. Zijn aandeel bestond uit het brengen van boodschappen en valse papieren in België en het begeleiden van Joden over de grens. De leiders van deze lijn zijn allen overleden, deels al tijdens de oorlog. De geschiedenis van deze lijn is pas recent uitgezocht.

Dit jaar bestaat de K.N.N.V. 90 jaar. Ook de afdeling Amsterdam van deze vereniging is al zo oud. Op een feestelijke vergadering op 13 april j.l. werd dit gevierd. De secretaris van de werkgroep Mycologisch Onderzoek IJsselmeerpolders, Ger van Zanen, werd benoemd tot erelid van de afdeling. Van harte gefeliciteerd!

Op 1 juli 1991 treedt de nieuwe agaricoloog in dienst op het Rijksherbarium te Leiden. Chiel Noordeloos zal zich vanaf die datum weer met echte paddestoelen bezig houden na enkele jaren op de Plantenziektenkundige Dienst te Wageningen gewerkt te hebben en hij zal zich met name gaan inzetten voor de Flora agaricina neerlandica. We wensen hem veel plezier in en succes met zijn werk!

Coolia 34: 65 - 75. 1991.

DE EXCURSIES VAN DE NMV IN 1990

Rob Chrispijn, Jodenweg 1, 8385 GP Vledderveen
Elisabeth Jansen, Rijksinstituut voor Natuurbeheer,
Kemperbergerweg 67, 6816 RM Arnhem

In 1990 the Dutch Mycological Society organized 35 one-day forays and one weekend. 52 sites were visited, situated in 97 km² grids. The total number of species found is 1002 from 279 genera. The ten most frequently recorded species are all wood-inhabiting: *Trametes versicolor*, *Dacrymyces stillatus*, *Mycena galericulata*, *Hypholoma fasciculare*, *Nectria cinnabarina*, *Ganoderma applanatum*, *Schizopora paradoxa*, *Xylaria hypoxylon*, *Bjerkandera adusta* and *Stereum hirsutum*. Rare or interesting species are mentioned for each foray separately.

Het jaar 1990

1990 was een heel bijzonder jaar. Dit wordt vaker in een jaaroverzicht over een bepaald jaar beweerd, maar ook in droge cijfers was 1990 uniek. Met een

gemiddelde temperatuur van 10,9 °C, was het afgelopen jaar het warmste kalenderjaar ooit door De Bilt gemeten. Het is het derde extreem warme jaar in successie, want ook in 1988 en 1989 lag de gemiddelde temperatuur boven de 10 °C. Van 1951 tot 1980 was de temperatuur gemiddeld 9,2 °C.

Het afgelopen jaar was dus zonnig, zeer warm en aan de droge kant. Er viel gemiddeld 745 mm regen tegen normaal 775 mm. Deze factoren moeten van invloed zijn geweest op het voorkomen van paddestoelen. Maar om die invloed concreet aan te wijzen is niet zo eenvoudig. Waren er meer Champignons? Zijn er meer soorten *Volvariella* gevonden? De totaallijst geeft geen opvallend hoog aantal te zien van deze beide groepen, die over het algemeen toch als warmteminnend worden beschouwd. Alleen de excursie in Zuid Limburg op 22 september gaf met o.a. 15 soorten *Lepiota*'s een duidelijke indicatie voor het bijzondere karakter van 1990.

Als we naar de afzonderlijke soortenlijsten kijken, zien we dat over het algemeen het aantal soorten per excursie lager lag dan in voorgaande jaren. Zo kon de excursie in de Groene Ster met 147 soorten de excursie worden met het grootste aantal soorten. Toch lag het totaal aantal soorten vrijwel gelijk aan dat van vorig jaar: In 1990 werden er 1002 soorten gevonden, tegen 1027 in 1989! Dit geldt eveneens voor het aantal geslachten, dat resp. 279 en 284 bedroeg.

De "top-tien" voor dit jaar zijn: *Trametes versicolor* (33x), *Dacrymyces stillatus* (31x), *Mycena galericulata* (30x), *Hypholoma fasciculare* en *Nectria cinnabarina* (28x), *Ganoderma applanatum*, *Schizopora paradoxa* en *Xylaria hypoxylon* (27x), *Bjerkandera adusta* (26x) en *Stereum hirsutum* (25x). Opvallend is dat dit allen houtbewonende soorten zijn. Enkele strooisel-saprofyten die hoog (15x en meer) scoorden waren *Collybia dryophila* (24x), *Hygrophoropsis aurantiaca* (15x), *Lycoperdon perlatum* (17x), *Mycena galopoda* (24x) en *Mycena vitilis* (15x). Voor de mycorrhizasoorten waren dit *Amanita rubescens* (17x), *Lactarius quietus* (17x) en *Xerocomus chrysenteron* (15x).

Jaaroverzicht

Als we oude excursieverslagen doorbladeren, zien we dat er een verschuiving is opgetreden in welke soorten het vermelden waard werden geacht. In excursieoverzichten van ruim 15 jaar geleden werden algemene soorten als *Mycena oortiana*, *Typhula erythropus*, *Datronia mollis* en *Resupinatus trichotis* elk een paar maal genoemd. Misschien was het toen nodig om deze soorten eens extra onder de aandacht van de leden te brengen. Daarbij beschikken we nu over een Standaardlijst (Arnolds, 1984 & 1988) die een redelijk betrouwbaar beeld van de verspreiding geeft. Dat maakt de keuze welke soorten speciaal genoemd moeten worden, natuurlijk gemakkelijker. Zeker als we, waar nodig, een correctie toepassen. *Fomes fomentarius* staat in de standaardlijst nog als ZZ tot Z maar de in Nederland reeds gesignaleerde opmars heeft zich zo duidelijk doorgezet dat het onzin is om hem nog langer speciaal te vermelden. Vermoedelijk zal het met de Vermiljoenzwam dezelfde kant opgaan. Ook *Pycnoporus cinnabarinus* is een soort die bezig is zich uit te breiden. In Drenthe is deze houtzwam al plaatselijk vrij algemeen. Toch werd hij

tijdens de excursies maar 1 maal genoteerd en wel in Twente (Hengelerheurne).

We zouden voor een overzicht als dit kunnen volstaan met vermelding van de ZZZ soorten uit de Standaardlijst. Dat zou weliswaar gemakkelijk zijn maar ook kaal en onpersoonlijk. Terwijl de bedoeling van een overzicht is dat het een indruk geeft van, om met de schrijver Beets te spreken: "Hoe ver het was en hoe warm".

Het is duidelijk dat voor een aardige impressie de samenstellers zeer gebaat zouden zijn bij een verslag van de excursieleider. Dat hoeft geen vier kantjes A4 te beslaan. Integendeel, juist korte notities verhelderen de situatie ter plekke aanzienlijk! Helaas gebeurt dit zelden. Het afgelopen jaar hebben slechts enkele excursieleiders de soortenlijst vergezeld doen gaan van een kort verslag. Daarom is het nu volgende overzicht het resultaat van veel achteraf telefoneren plus enig natte vingerwerk. Subjectief dus en persoonlijk!

De excursies

Tussen haakjes wordt het aantal gevonden soorten in het desbetreffende terrein vermeld.

7 april - Wylre Akkers bij Gulpen (16) en Putberg bij Heerlen (18).

De eerste excursie van het seizoen leverde niet veel soorten op, mogelijk als gevolg van de droogte, in Zuid Limburg viel 30% minder regen dan normaal in maart. De typische voorjaarssorten zoals *Helvella acetabulum* en *Morchella esculenta* hielden zich echter toch aan hun verschijningsperiode. Enkele bijzondere Ascomyceten waren *Anthracoobia macrocystis* van een brandplek, *Peziza ampelina* en *Tricharina gilva*, die eveneens tot de vroege soorten behoren.

28 april - Kromme Rijn gebied omgeving Bunnik, drie km-hokken (resp. 18,10 en 15 soorten)

De Voorjaarspronkridder (*Calocybe gambosa*) werd op een paar plekken aangetroffen. Zelfs in het gortdroge terrein rond het kasteel te Rhijnauwen stond hij met frisse exemplaren te pronken. Een andere voorjaarssort, *Entoloma clypeatum* stond in bijna elk meidoornbosje langs de Kromme Rijn.

5 mei - Googpad in Nederhorst den Berg (20)

Dit is een vochtig gebied begroeid met o.a. wilg, populier, meidoorn en vlier. Drie km-hokken werden geïnventariseerd, bij de 20 gevonden soorten zaten geen bijzonderheden.

12 mei - Kijfhoek en Bierlap (37)

Dit terrein bestaat uit een duingebied met oude meidoornstruiken, mosvlaktes en stuivende gebieden. Verrassend was een nieuwe vondst van *Disciseda bovista* op ± 1 km afstand van een bekende vindplaats. Een artikel over de verspreiding van deze soort, met de Nederlandse naam Kop-op-schotel, staat in Coolia 32(3) (Jalink, 1989). Verder stonden er veel exemplaren van de Voorjaarssatijnzwam *Entoloma clypeatum* en veel stuifzwammen.

19 mei - Oostelijk Flevoland: Hollandse Hout (52) en Harderbos (36)

Ondanks het droge voorjaar werden in de Hollandse Hout nog 52 soorten genoteerd, waaronder een korstzwam die nieuw voor Nederland bleek te zijn: *Exidiopsis fungicola*.

's Middags werd het Harderbos bezocht. Hier werd onder meer *Psathyrella canoceph* gevonden. Aan het eind van de excursie wees Frans Tjallingii de deelnemers een meidoornbosje in de buurt waar al een aantal jaren *Xylaria oxyacanthae* in grote hoeveelheden op overjarige meidoornzaden voorkomt. Andere, op het oog identieke, meidoornbosjes werden afgezocht. Maar dit aardige knotszwammetje is kieskeurig want hij werd nergens ergens anders aangetroffen.

9 juni - Hengeler Heurne (27) en Smoddebos (46) bij Losser

Bijna twintig jaar geleden was hier ooit in een elzenbroek met 'zure kwel' *Mitula paludosa* gevonden. Ondanks ijverig zoeken kon het Mijtertje niet terug gevonden worden. Des te groter was de vreugde toen één van de deelnemers in een heel ander deel van het terrein, nl. aan de rand van een vochtige dopheide vegetatie, alsnog enkele fel oranje exemplaren ontdekte.

Van de parkeerplaats in de Duivelshof werd een *Inocybe* meegenomen die door Thom Kuyper als *Inocybe melanopus* werd gedetermineerd. Deze soort staat in het supplement van de Standaardlijst onder z'n synoniem *I. submaculipes* en werd slechts één keer eerder in Nederland gevonden (1967 in Bergen).

Van het 's middags bezochte Smoddebos is vermeldenswaardig: *Limonomycetes roseipellis*.

14 juli - Vijverbos bij Harmelen (34) en Bijleveld bij Vleuten (12)

Het Vijverbos, een parkbos op klei leverde een paar leuke vondsten op. Zoals de voor dit biotoop karakteristieke *Inocybe bongardii* en de aan de ring gemakkelijk herkenbare *Tubaria confragosa*. *Pluteus diettrichii* (= *P. rimulosus* Kühn. & Romagn.) heeft voor een *Pluteus* ongebruikelijk langwerpige sporen met een lengte/breedte verhouding van $Q=1,5$ of hoger. Deze soort was nog maar één keer eerder in Nederland gevonden.

Bijleveld bij Vleuten is een moerasbos dat inmiddels sterk verbraamd bleek. Er stond ondermeer *Pluteus luctuosus* en *P. umbrosus*.

Tot slot van deze excursie een lome wandeling door De Haeck in het plassen-gebied van Nieuwkoop. De gesprekken hoefden slechts zelden onderbroken te worden voor vondsten van paddestoelen.

22 juli - Schinveldse bossen en/of Brunssummerheide (Zuid-Limburg)

Geen deelnemers, geen paddestoelen. Gezien de beschrijving van het terrein die we ontvingen zeker de moeite waard om nog eens op te nemen in het excursieprogramma.

28 juli - Bosgebied bij Rijssen (12)

Inmiddels was het volop zomer: warm, droog, en weinig paddestoelen.

4 augustus - De hoogste temperatuur ooit in deze eeuw in augustus in ons land gemeten viel op deze dag (35,3 °C). De excursie ging dan ook niet door.

11 augustus - Het Jammerdal in Venlo (9)

Vooraf houtzwammen en één mycorrhizasoort nl. *Xerocomus subtomentosus*.

12 augustus - Jansberg bij Plasmolen (13)

Twee excursieleiders, één deelnemer (uitgenodigd), een moordend hete excursie die uiteindelijk eindigde met een duik in het koele nat van een zandgat. De paddestoelen die nog gevonden werden waren van het taaiere type houtzwam en Ascomyceet. Een *Russula* bleek de weersomstandigheden te hebben getrotseerd.

18 augustus - Westerbroek (43) en Schildmeer (11)

Van 1956 tot 1965 heeft de heer L.S. Wildervanck regelmatig dit complex van uitgeveende petgaten en loofbos met eiken- en beukenlanen bezocht en hij trof er in totaal 184 soorten aan. Het zal interessant zijn om ruim 25 jaar later een vergelijking te maken tussen de mycoflora van toen en die van de jaren '90. Helaas vormde deze in de extreem warme augustusmaand gehouden excursie daartoe slechts een geringe bijdrage. Er konden niet meer dan 43 soorten genoteerd worden.

's Middags werd nog een recreatiebosje aan het Schildmeer bezocht: 11 soorten en een wit uurhok iets minder wit.

21 augustus - Anholtse Broek bij Gendringen (14)

Uit het aantal gevonden soorten blijkt dat de paddestoelen nog nauwelijks gereageerd hadden op de regen die in de voorafgaande week gevallen was. De begroeiing van dit terrein bestaat afwisselend uit sparrenbos, gemengd loof-/naaldhout en gedeeltes met vnl. loofhout. De genoteerde soorten waren bijna allemaal houtbewoners.

30 augustus - Gunterstein (54)

Dit kleibos langs de Vecht had ondanks de droogte nog een paar leuke soorten: *Entoloma minutum*, *E. scabiosum*, *Marasmius capillipes* en *Tyromyces lacteus* s.s. De mooiste vondst was *Russula sororia*. Deze vertoont een sterke gelijkenis met *Russula amoenolens* maar heeft een grotere habitus en een andere sporenornamentatie. De eerder genoemde *Marasmius capillipes* staat als zeldzaam bekend. Maar misschien is het vooral een kwestie van goede ogen en weten waar te kijken. Tijdens de werkweek in Oost Brabant is dit minuscule paddestoeltje op populierebladeren in veel terreinen aangetroffen.

1 september - Kasteelbos Amerongen (20), omgeving Amerongen (6), Blikkenburgerlaan (13) en de Tiendweg in Zeist (4)

Pluteus pallescens, een hertezwam die alleen in kleibossen voorkomt en vrij zeldzaam is, werd voor een nieuw km-hok genoteerd. De bij vele mycologen

bekende Blikkenburgerlaan bleef met zijn 13 genoteerde soorten beneden de verwachting

1 september - Personenbos bij Wijchen (31) en landgoed de Horssen (53)

De ochtendexcursie ging naar het Personenbos, een kleibos met een gemengde loofhoutbegroeiing. De oogst was niet groot, maar de soorten die gevonden werden stonden er vers bij.

's Middags werd er geïnventariseerd op landgoed de Horssen, een particulier terrein dat alleen bezocht mag worden o.l.v. de (enthousiaste) boswachter. Een deel van dit terrein ligt op klei en is begroeid met o.a. eik en beuk, verder heeft men er wat naaldhout aangeplant. Een opvallende soort, vooral door zijn sterke zuurtjesgeur, was voor de deelnemers *Russula odorata* var. *odorata*, een vrij kleine soort met wijnrode tot oranjegele tinten en een okergele sporée.

Omdat we verwachtten dat dit terrein onder gunstiger weersomstandigheden meer op moest leveren dan de 53 genoteerde soorten, werd er op 6 oktober nogmaals een bezoek gebracht. Dit leverde 123 soorten op. Aan het eind van de excursie werden we verrast door een pad dat bezaaid was met paddestoelen. Helaas konden de vele *Telamonia*'s die er groeiden niet alle gedetermineerd worden. Van degenen die op naam gebracht werden waren *Cortinarius psammocephalus* en *C. subbalaustinus* de meest zeldzame.

8 september Heidestein - Zeist (40)

Dit was de enige excursie waar *Coltricia perennis*, de vroeger zo bekende Tolzwam, werd gevonden. Verder zaten er onder de 40 soorten geen bijzonderheden.

8 september - Hollandse Hout (83) en Oostvaardersplassen (41)

Drie soorten truffels op één excursie betekent dat Gerard de Vries een leuke middag had: *Hymenogaster luteus* var. *luteus*, *Hymenogaster populetorum* en *Tuber maculatum*. Andere opvallende vondsten in de Hollandse Hout waren *Resupinatus cyphelliformis* en *Oxyporus latemarginatus*.

Deze laatst genoemde houtzwam werd ook in de wilgenbossen van de Oostvaardersplassen aangetroffen. Hier werd ook weer het Sparreveertje (*Pterula multifida*) gevonden dat in dit gebied onder wilgen groeit, in plaats van, zoals de naam aangeeft, onder sparren!

15 september - Bosgebied bij Niersen (130)

Van dit bosgebied waarin sprengen voorkomen werden twee km-hokken geïnventariseerd. Uit het gevonden aantal soorten blijkt dat het veranderde weer, koel, somber en gemiddeld nat, een gunstige invloed op de ontwikkeling van de vruchtlichamen had. *Hydnum repandum*, de meest algemene stekelzwam maar ook sterk achteruitgegaan, was reeds bekend van dit terrein en werd ook nu waargenomen.

22 september Eijdsdenerbos - St. Geertruid (140)

Terwijl de deelnemers aan deze excursie zich verdrongen om een groepje prachtig witvlokkige *Leucoagaricus pulverulentus*, mompelde Henk Huyser "Kijk maar goed, het kan wel 15 jaar duren voor je dat moois weer een keer ziet".

Hoewel het de laatste tien dagen droog was geweest, waardoor de werkweek in Gerolstein aan het einde minder opleverde, was het hier in het uiterste zuiden van ons land perfect voor *Lepiota*'s en aanverwante geslachten. Dit leverde een spectaculaire excursie op met prachtige vondsten. Zoals de fraai lilagrijs *Lepiota fuscovinacea* en de stekelige mat rossigbruine *L. calcicola*. In totaal werden er 15 soorten *Lepiota*'s gevonden: *Lepiota aspera*, *L. boudieri*, *L. calcicola*, *L. castanea*, *L. cristata*, *L. cristatoides*, *L. echinella*, *L. fuscovinacea*, *L. cf. griseovirens*, *L. hymenoderma*, *L. cf. ignicolor*, *L. langei*, *L. perplexa*, *L. pseudohelveola*, *L. tomentella*.

Hiervan was *Lepiota cristatoides* nieuw voor Nederland. Dit gold ook voor *Leucoagaricus arenicola* en *Sericeomyces sericatellus*.

23 september Oranjekanaal (93) - Zwiggelte en Het Blauwe Meer (90)

In het onderzoek van Peter Jan Keizer naar het voorkomen van paddestoelen in met bomen beplante wegbermen in Drenthe bleek dit gedeelte van het Oranjekanaal opvallend rijk aan paddestoelen te zijn. Nu werden er maar liefst 8 soorten *Cortinarius* gevonden, het hoogste aantal van alle excursies in 1990:

Cortinarius balteatoalbus, *C. elator*, *C. erythrinus*, *C. flexipes* ss. Kuhn., *C. hinnuleus*, *C. striaeopilus*, *C. sublatissporus*, *C. vibratilis*.

Cortinarius balteatoalbus is mogelijk synoniem aan *C. crassus* die bekend was van de Abelenlaan bij Beesd.

Bijzonder is ook: *Entoloma lividoalbum*, een grote vlezige soort die alleen bekend is van enkele buitenplaatsen in de binnenduinen. Evenmin alledaags zijn *Coprinus ellisii* en *C. impatiens*.

Het Blauwe Meer is ontstaan door zandwinning ten behoeve van een nabijgelegen kalkzandsteenfabriek. Langs de oever is een grazige zone met leem in de ondergrond, waar tussen de verspreide bomen de aardigste vondsten werden gedaan. Bij een den vond men *Lactarius hyssiginus*, een zeer scherp smakende bruinroze kleverige melkzwam. Bij berk *Leccinum oxydabile* en *Cortinarius pholideus* en *C. valgis*. Dit bracht het totaal aantal Gordijnzwammen van deze dag dus op 10!

Ook werd hier, evenals langs het Oranjekanaal, *Cantharellus cibarius* gevonden. De enige opgave van alle excursies!

25 september - Imbosch bij Arnhem (58)

Een gedeelte van de Imbosch wordt begraasd door Schotse Hooglanders. Lon Laarman heeft hier enige jaren paddestoeleninventarisaties verricht. Evenals nu tijdens de excursie werd er zowel in begraasde als in niet begraasde delen van het terrein geïnventariseerd. Een soort die positief beïnvloed lijkt te worden door de begrazing is de Koeienboleet (*Suillus bovinus*), toepasselijker kan bijna niet. Deze kwam ook nu veelvuldig voor. *Gomphidius roseus* die vaak in gezelschap van *Suillus*

bovinus wordt aangetroffen werd eveneens waargenomen. Een leuke vondst was verder *Mycena fagetorum*.

30 september - Groene Ster (147)

Dit is een vrij recent aangelegd recreatiegebied ten oosten van Leeuwarden, waar zandgrond plaatselijk tussen de veenlagen aan de oppervlakte komt, zoals in het aangrenzende bos van Y.P. Langs de wegen die dit gebied doorsnijden zijn een aantal schrale bermen waar soorten als *Camarophyllus niveus* en *Hygrocybe coccinea* voorkomen. Tijdens deze excursie werden hier *Entoloma caesiocinctum*, *E. leptonipes* en *Hygrocybe ceracea* gevonden. In de totaalijst van 147 soorten is de enige soort met een sterretje *Hymenogaster arenarius*, die uitgesproken zeldzaam is.

Aan het eind van de middag werd nog de Eikhaas (*Grifola frondosa*) op een eikestobbe in het Bos van Y.P. bezichtigd. Half Leeuwarden leek uitgelopen; niet voor de Eikhaas maar omdat het zo'n mooie zondagmiddag was.

30 september - Hof van Moerkerke in Mijnsheerenland (72)

Dit kleibos werd vorig jaar door Gerrit Keizer ontdekt, hij was zo enthousiast dat hij er nu een excursie voor de NMV leidde. De grootste verrassing was toen een bijzonder grote boleet, hoogte 30 cm en hoed 25 cm. Opvallend is vooral de heldergele top van de steel, overgaand in geel met een waas van roze/rood tot wijnrood, en de hele steel is bekleed met een net. De hoed is aanvankelijk aubergine-/rood, later meer bruin. Hij stond onder lindebomen. Gerrit Keizer determineerde deze soort als *Boletus speciosus*. Kees Bas houdt echter nog een slag om de arm en wil eerst verse exemplaren zien. De soort kwam ook nu voor, maar helaas hard en verdroogd.

2 oktober - Verbrande Pan (113) bij Bergen

In dit vooral floristisch goed onderzochte gebied werden 7 Amanieten gevonden, waaronder *Amanita virosa*. Van de 9 *Russula*-soorten vermelden wij *Russula chamaeleontina*, *R. chloroides* en *R. decipiens*. De beukenbegeleider *Lactarius decipiens* kom je buiten de duinen ook weinig tegen.

13 oktober - Leusderheide-Leusden (106)

Van het geslacht *Cortinarius* werden hier 7 soorten gevonden, waaronder *Cortinarius raphanoides* die hiervandaan al eerder gemeld was, maar na 1980 uit geen ander uurhok gemeld werd. Een soort die ook als bijzonder gekenmerkt wordt is *Hypocrea citrina*, een resupinate paddestoel op hout die waarschijnlijk vaak over het hoofd wordt gezien.

14 oktober - Eindhovens Kanaal (136)

Dit kanaal dat vorige eeuw met de hand werd gegraven, verbindt Eindhoven met de Zuid-Willemsvaart. Het zand is toentertijd op de oevers gedeponerd en de zo ontstane dijken zijn beplant met vnl. inlandse eiken. Onder deze eiken werd op twee plaatsen *Leccinum quercinum* gevonden. Waar de beplanting bestond uit

populieren, werden kenmerkende soorten gevonden als *Lactarius controversus*, *Tricholoma populinum* en *Leccinum aurantiacum*. In het schriftelijk verslag van de excursieleider valt te lezen dat men lang gediscussieerd heeft over de verschillen tussen *Leccinum aurantiacum* en *L. quercinum*. Toen na lang speurwerk beide soorten met elkaar vergeleken konden worden, was het opvallendste macroscopische verschil: de steel! *Leccinum aurantiacum* heeft een relatief slanke lange steel, terwijl die van *L. quercinum* duidelijk dikker en meer gedrongen is.

In een aangrenzend broekbos werden ondermeer gevonden: *Pholiota connis-sans*, *Mycoacia aurea*, *Phlebia livida* en *Trametes pubescens*. Onder een groepje wilgen vond men *Tricholoma cingulatum*.

20 oktober - Meijndelvallei (142) en Kijfhoek en Bierlap (70)

De paddestoelen in de Meijndelvallei floreerden bijzonder goed. Zo stonden er op diverse plaatsen Aardtongen en Wasplaten, ook *Boletus edulis* en *B. luridus* kwamen veelvuldig voor. Opvallend was het grote aantal soorten uit het geslacht *Tricholoma*, nl. vijf, *T. inocyboides* was hiervan de meest bijzondere. Van de 15 soorten *Russula*'s die gevonden werden is *Russula elaeodes* het vermelden waard. Nieuw voor dit terrein was *Ramariopsis crocea*.

Het tweede terrein leverde aanzienlijk minder soorten op en geen opvallende vondsten.

21 oktober - Lievelede (81)

Op verzoek van de Commissie Paddestoelen en Natuurbehoud wordt dit terrein in verband met een mogelijk uit te voeren ruilverkaveling enkele malen in het excursieprogramma opgenomen. Een zeer bijzondere vondst was *Entoloma prunuloides*, toevallig had Jan Schreurs deze soort ook in 1989 in Zuid-Limburg gevonden, twee eerdere vondsten dateren uit 1973 en 1982. Volgens Chiel Noorde-loos groeit deze soort in grasland op kalkrijke leem en verder in Noord-West-Europa in onbemeste graslanden. In dit geval groeide hij op een schraal heide/grasland.

27 oktober - De Schotsman en Veerse Dam (112)

De Schotsman, voor veel leden van de NMV inmiddels een begrip, is ontstaan door de afsluiting van het Veerse Meer. Het aangeplante bos is inmiddels 25 jaar oud en regelmatig gedund. Daarnaast zijn er uitgestrekte grasvelden met spontane opslag van Kruipwilg en Duindoorn. Hier groeien o.a. *Parnassia* en tienduizenden orchideeën, ook voor de paddestoelen is dit het meest interessante deel, men kan hier ondermeer verschillende soorten Aardtongen en Wasplaten vinden. Hiervan waren nu alleen *Geoglossum cooketianum*, *Hygrocybe acutoconica* en *H. conica* aanwezig. Een bijzondere vondst en nieuw voor dit terrein was *Coprinus phlyctidosporus*.

27 oktober - Nieuwe Veen ten oosten van Hardenberg (69) en De Kooi bij Gramsbergen (58)

Dit gebied tegen de grens met Duitsland bestaat hoofdzakelijk uit wilgenbroekbos. De hier gevonden zeldzame *Lactarius aspideus* var. *aspideus* is een voor wilgen karakteristieke soort. Op een stukje vochtige heide stond *Mycena adonis* en de al even karakteristieke *Gymnopilus fulgens*. Andere opvallende soorten waren: *Dermocybe palustris*, *Hohenbuehelia myxotricha* en *Tyromyces lacteus* s.s.

's Middags werd De Kooi bij Gramsbergen bezocht. Een ordinair eikenbos op zand dat 58 soorten opleverde zonder bijzonderheden of het moest een terloops meegenomen veegje zijn dat later de naam *Luellia lembospora* kreeg.

28 oktober - Fort Rhijnauwen (70)

Deze excursie in de stromende regen leverde een paar mooie Wasplaten op: *Hygrocybe fornicata*, *H. insipida* s.s. en *H. quieta*, de Wantsenwasplaat die hier op een aantal plekken stond. Verder vermeldenswaardig: *Inocybe pyriodora* s.l., *Clitocybe geotropa* en *Conocybe sordida*.

3 november - Abbertsbos en Abbertsstrand (136)

In plaats van het oorspronkelijke doel: een schrale oude dijk bij Doornspijk, is men door gebrek aan paddestoelen uitgeweken naar een vertrouwd gebied. Toch leverde dit regelmatig bezochte terrein weer een aantal aardige vondsten op. Zoals *Hymenoscyphus immutabilis*, een asco op afgevallen blad van loofbomen, *Hypocrea citrina*, nauw verwant aan *H. lactea*, *Sowerbyella radiculata*, een bekerzwam die zeldzaam in de duinen voorkomt en tot slot: *Tephrocybe confusa*.

9, 10 en 11 november - Schiermonnikoog (209)

De eerste berichten over het gevonden aantal soorten gedurende dit verenigingsweekend kwamen wat somber over. Maar een score van ruim 200 soorten kan zeker niet slecht genoemd worden. De dennenbossen waren buitengewoon arm, maar in de duingraslanden werden vrij veel typische soorten aangetroffen ondermeer uit de geslachten *Camarophyllus* en *Hygrocybe*. Nieuw voor Schiermonnikoog hiervan was *Hygrocybe phaeococcinea*. Soorten die met een sterretje (bijzonder) staan aangegeven zijn verder *Dermocybe pratensis*, *Exidia repanda*, *Panaeolus olivaceus* en *Trametes pubescens*.

11 november - Drongelens Kanaal

De grasbermen langs dit kanaal stonden bekend als één van de beste 'Hygrophorus-graslanden' van Nederland. Tijdens een excursie eind oktober 1985 werden 14 soorten Wasplaten gevonden. Het door Rijkswaterstaat gevoerde beheer heeft het terrein sterk doen verruigen en van de oorspronkelijke rijkdom is weinig over gebleven. In de uiterwaard stond behalve *Camarophyllus niveus* vrijwel niets en dat kan niet alleen een gevolg van ongunstige weersomstandigheden zijn.

In de bosrand werd de Kale knoflooktaailing (*Marasmius scorodonius*) gevonden, wat opmerkelijk is voor dit biotoop. Verder zaten er onder de 50 genoteerde

soorten geen bijzonderheden.

17 november - Binnenduinbossen bij Bergen

Gehuld in regenkleding en voorzien van paraplu's gingen de tien deelnemers welgemoed op pad. Maar het bleef regenen, dus uiteindelijk werd iedereen toch nat. Maar toen waren er inmiddels wel 100 soorten genoteerd, waaronder *Inocybe tarda*, *Mycenella salicina*, *Pholiotina blattaria* ss. Kits van Waveren en *Ramaria myceliosa* s.l. Laatstgenoemde is een kleine tengere okergele *Ramaria* die bij naaldhout groeit en 15 jaar eerder tijdens een excursie in hetzelfde gebied ook werd aangetroffen. *Auriscalpium vulgare* was hier in geen tien jaar meer gevonden. Er is nog hoop.

24 november - Duin en Kruidberg en Midden Herenduin (146)

De laatste excursie van het jaar en het op één na grootste aantal soorten! Omdat het verslag van Kees Bas voor zich spreekt, hieronder zijn indruk:

"De vooruitzichten waren somber; tweemaal nachtvorst in de voorafgaande week; weersvoorspelling: maximum temperatuur 3 °C, windkracht 7, natte sneeuw. Tot mijn verbazing trof ik 16 deelnemers aan op station Santpoort Noord! Tegenover de twee opbellers was ik zeer negatief geweest. Met spijthoofd moet ik mijn grote ongelijk bekennen. In de drie bezochte km-hokken met binnenduinrand bos en mossige duingraslanden vonden we ruim 140 soorten + enige indeterminaten; mede dank zij een aantal ijverige 'korstjes-mensen' is dit aantal zo hoog.

Uiteraard vonden we veel gewone soorten; van de typische duinsoorten o.a. *Clitocybe barbularum* en *Pseudoclitocybe obbata* (beide late soorten), *Leptoglossum muscigenum*, *Mycena chlorantha*, *Peziza ammophila*, *Lepiota alba* en *Scleroderma bovista*. Een heel mooie vondst was prachtig materiaal van *Entoloma hirtipes*. Nieuw was voor de meeste van ons de korstvormige heterobasidiomycete *Eichleriella deglubens*, maar Agnes Becker kende de soort al langer uit dit gebied (Becker, 1991)."

De grootste verrassing van de dag was de vondst op een duinweijtje van een tweede *Squamanita* soort voor Nederland, n.l. *S. paradoxa* (A.H. Smith & Sing) Bas. Hierover is al melding gedaan in de vorige Coolia (Bas, 1991).

De totaalijst van alle excursies wordt toegezonden met de eerstvolgende Nieuwsbrief van de Werkgroep Paddestoelenkartering Nederland, die aan alle leden wordt toegezonden.

LITERATUUR

- Arnolds, E., 1984. Standaardlijst van Nederlandse macrofungi. Coolia 26 (Supplement).
 Arnolds, E., 1988. Standaardlijst van Nederlandse macrofungi. Supplement 1.
 Bas, C., 1991. Een tweede *Squamanita*-soort in Nederland. Coolia 34(2): 45-48.
 Becker, A.G., 1991. Bijzondere waarnemingen en vondsten - *Eichleriella deglubens* in het westen. Coolia 34(2): 56.
 Jalink, L., 1989. Kop-op-schotel (*Disciseda*) nog niet uitgestorven. Coolia 32(3): 55-60.